

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 12 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Hadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDAGI INNOVATSION ISLOHOTLARNING NATIJALARI.....	13-16
<i>Равшанов Махмуд</i> ЗАСЛУГИ АЛИШЕРА НАВОИ В ИЗУЧЕНИИ РАЗВИТИЙ ТЮРКСКИХ ЯЗЫКОВ	17-19
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> FARG'ONA VODIYSIDA HASHAR YO'LI BILAN QURILGAN GIDROINSHOOTLAR TARIXIDAN	20-24
<i>Jumaboyev Azizjon Sayfiddin o'g'li, Shenkar Michael</i> SHARQ MAMLAKATLARIDA MIRZO ULUG'BEK ILMIY MEROSINING O'RGANILISHI	25-30
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI:LUKOYL MISOLIDA	31-36
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> OLIY TA'LIM VA ILMIY-TEXNIK HAMKORLIK: O'ZBEKISTON HINDISTON HAMKORLIGINING ILMIY SALOHİYATI VA ISTIQBOLLARI ...	37-40
<i>Aytmuratova Janilsin</i> FROM THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN KARAKALPAKSTAN	41-44
<i>Toreniyazov Jalgas Yerjanovich, Rzaeva Manzura Abatovna</i> JANUBIY OROL BO'YI SHAHARLARI TARIXI BO'YICHA MANBALAR (SHARQ MANBALARI).....	45-49
<i>Baqoyev Umidjon Shuhrat o'g'li</i> ABBOS I VA VALI MUHAMMADXON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR	50-55
<i>Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon o'g'li</i> ANDIJON VILOYATI SUV XO'JALIGI BIRLASHMASI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991-1996-YILLAR MISOLIDA).....	56-60
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> XOTIN-QIZLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN O'RNI: TARIXIY JARAYON VA HOZIRGI TENDENSIYALAR	61-65
<i>Choriyeva Nargiza Ibotovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASIDA TURIZM SOHASINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	66-69
<i>Fayzullayev Oybek</i> O'RTA OSIYO XONLIKLAR TARIXINI O'RGANISH (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHIDAGI RUS MANBALARI ASOSIDA)	70-74
<i>Norboyev Ravshan Saydulla o'g'li</i> SHIMOLI-G'ARBIY BAQTRIYANING ELLINIZM DAVRI ARXEOLGIK YODGORLIKLARI TIPOLOGIYASI	75-79
<i>Rajabova Nazira Shaxobovna</i> O'ZBEK XALQ AFSONALARIDA AYOL OBRAZLARINING TASVIRLARI	80-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabbarov Sabit Nietali'evich

QO'Y VA ECHKILAR BOSH SONINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA
PROGNOZLASH VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI
(QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANI MISOLIDA) 85-89

Xolmurotov Fozil

XORAZM VILOYATIDA EKSPORT NATIJALARI VA REAL SEKTOR
RESURSLARI O'RTASIDAGI KO'P O'LCHOVLI BOG'LIQLIK 90-103

Raximov Faxriddin Shavkatovich

TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MARKETING
SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 104-116

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xoliqov Yunus Ortiqovich

YANGI O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MADANIYATNI
YUKSALTIRISH STRATEGIYASI 117-121

Farxodjonova Nodira Farxodjon qizi

JADIDLAR MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA
MA'NAVIY QADRIYATLARNING ROLI 122-128

Jumayeva Shaxlo Suyunovna

TALABALARDA INTELLEKTUAL MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI 129-133

Yazdonova Saxiba Kurbanovna, Sanaqulov Sardor Isaqulovich

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI 134-138

Danabayev Xurshid Napasovich

SPORT TURLARI VA FALSAFIY-ESTETIKANING DIALEKTIK TAHLILI 139-142

Shokirov Tohirjon

CHOLG'U SOZLARINING YOSHLARNING MA'NAVIY YUKSALISHIDAGI
O'RNI VA AHAMIYATI (DUTOR VA RUBOB SOZLARI MISOLIDA) 143-148

Raxmatov Alisher Obidovich

YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXS ZAMONAVIY IJTIMOYIY JARAYONLARGA
INTEGRATSIYALASHUVINING FALSAFIY TAHLILI 149-152

Abduraxmanova Nodiraxon Xusnutdinovna

HUQUQIY MADANIYAT VA DEMOKRATIYA:
IJTIMOIY FALSAFIY YONDASHUVLAR VA KONSEPSIYALAR 153-158

Axatova Dildora Axtamovna

IBN SINONING "RISOLAYI FIL-HUZN" ASARINING FALSAFIY TAHLILI 159-163

Toshboboyev Maksud Jalilovich

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOYIY JARAYONLAR
DIALEKTIKASI 164-168

Abdiyev G'ayrat Ergashevich

YANGI O'ZBEKISTON SIYOSIY AMALIYOTIDA YOSHLARNING IJTIMOYIY-SIYOSIY
FAOLLIGINING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 169-174

<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA O'ZBEK YOSHLARINING MA'NAVIY-AXLOQIY QARASHLARIDAGI O'ZGARISHLAR	175-179
<i>Sodirjonov Muhridin Mahamadaminovich</i> RAQAMLI JAMIYATDA INSON KAPITALI RIVOJLANISHI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR.....	180-187
<i>Abduraxmonov Xasan Ibroximovich</i> YOSHLAR DUNYOQARASHIDA INNOVATSION TASHABBUSLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	188-192
<i>Norbo'tayev Islombek Musurmonovich</i> POSTHAQIQAT SIYOSATI: ALTERNATIV AXBOROT OQIMLARI ORQALI DEZINFORMATSIYA	193-198
<i>Ergashev Alijon Boxodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHNING TRANSFORMATSIYASI.....	199-203
<i>Elmuradova Surayyo Abdijalilovna</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA OTA-ONA VA BOLA MUNOSABATLARINING YANGI MODEL.....	204-207
<i>Bobamirzayev Abdulaziz</i> RAZIYY AD-DIN AS-SARAXSIY HAYOTI VA ASARLARI HAQIDA ILK MA'LUMOTLAR.....	208-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDAGI IJTIMOY O'ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR	212-216
<i>Do'snazarov Mirjalol Esanboy o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA HAYOT VA O'LIM MUAMMOSINING FALSAFIY-AXLOQIY MEXANIZMLARI	217-221
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> FALSAFADA INSON QADRI TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHİYATI VA GENEZISI	222-226
<i>Muhammadiyev Bekzod O'ktamjon o'g'li</i> VIRTUAL MULOQOTDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TRANSFORMATSIYASI VA UNING AXLOQIY JIHATLARI.....	227-231
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI.....	232-237
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mamadaliyeva Naibaxon, Orifboyev Abdulloh</i> O'ZBEK TILIDA "HALOL" VA "HAROM" LEKSEMALARINING ZAMONAVIY SEMANTIK, PRAGMATIK VA SOTSIOMADANIY TAHLILI.....	238-245

<i>Уринбаева Дилбар Базаровна</i> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПЕСЕН УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПЕВЦОВ НА ОСНОВЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	246-258
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СИНТАКСИЧЕСКИЙ СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ СРАВНЕНИЯ И ЕГО ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ А.И. КУПРИНА	259-264
<i>Karimov Ulugbek Nusratovich</i> THE POETICS OF THE CHARACTERS' INNER WORLD IN "SPOOK COUNTRY"	265-269
<i>Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna</i> POSTMODERN NARRATIVE TECHNIQUES IN JOHN FOWLES' WORKS: AN INTERTEXTUAL, LINGUISTIC, AND AESTHETIC APPROACH.....	270-275
<i>Tokimbetova Gulbahor Abatbayevna</i> QORAQALPOQ MUMTOZ SHOIRLAR LIRIKASINING JANRIY-TEMATIK XUSUSIYATLARI	276-279
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ PUBLITSISTIK MATNLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	280-284
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING SEMANTIK SHAKLLANISHI VA UNING HISSIY TAJRIBADAGI IFODASI.....	285-290
<i>Bobojonov Dilshod Jumakul ugli</i> THE PRAGMATIC AND LINGUO-CULTURAL CLASSIFICATION OF NEWSPAPER HEADLINES.....	291-294
<i>Shamshetova Biybiayim Janibek qizi</i> LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIKDA ANTROPOSENTRIZM KONSEPSIYASI	295-302
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MAKON VA ZAMON KATEGORIYASI DOIRASIDAGI YAQIN-UZOQ OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	303-307
<i>Mardanova Mohira Davron qizi</i> THE ROLE OF "THE FINANCIER" IN WORLD LINGUISTICS	308-311
<i>Khalilova Shohista Muhammadi qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF UTOPIAN AND ANTI-UTOPIAN MOTIFS IN ENGLISH AND UZBEK PROSE	312-315
<i>Davlatova Shahnoza Muhammadiyevna</i> SUD VA TERGOV MOTIVLARINING ADABIY FUNKSIYASI	316-319
<i>Rustamov Dilshodbek</i> NUTQIY MULOQOT TAVSIFI	320-323
<i>Musayev Akmaljon Ibrogimovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLAR VA TERMINOLOGIK TIZIMNING TALQINI	324-329
<i>Shamsuddinova Diyoraxon Yorqinbek qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MEDIADISKURSINING LISONIY TAHLILI: TUZILISHI, XUSUSIYATLARI	330-333

<i>Numonova Mashxuraxon Qobiljon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "SUV/WATER" KONSEPTINING LISONIY MODELLASHUVI: NOMINATIV VA KOMMUNIKATIV MAYDONLARNING QIYOSIY TADQIQI	334-342
<i>Норкулова Шахло Абдугофур кизи</i> СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ПРОЗВИЩ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОММУНИКАЦИЮ ...	343-345
<i>Tursunova Javhar Bakir qizi</i> O'ZBEK TILINI LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH	346-350
<i>Xoshimova Mohigul Axmatovna</i> XIX-XX ASRLAR DOSTONCHILIGIDA ADABIY TA'SIR MASALASI	351-355
<i>Омонова Мадина Аслиддиновна</i> ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЛАКУНЫ УЗБЕКСКОЙ КУЛЬТУРЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ПРОБЛЕМЫ НЕПЕРЕВОДИМЫХ КОНЦЕПТОВ	356-361
<i>Abdulkhakova Dilafruz Shamsiddinovna</i> PERSPECTIVES AND THEORETICAL APPROACHES TO FORMULAIC EXPRESSIONS	362-370
<i>Abduraimova Mahliyo Valijon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GAZ SANOAT TERMINLARINING SHAKLLANISH USULLARI.....	371-373
<i>Rajat Choudhary</i> LATIN: THE TIMELESS LANGUAGE OF MEDICINE	374-377
<i>Клеблеева Резеда Радионовна</i> МИФОПОЭТИКА КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ЛИТЕРАТУРНОГО ТВОРЧЕСТВА	378-381
<i>Irbutaeva Nigora, Ozodova Dilafruz, Xoliqova Sabina</i> RUS TILIDA SO'ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO'SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH	382-385
<i>Dilbarjonov Ismoiljon, Gavxaroy Isroiljon qizi</i> SPORT TERMINLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI	386-389
<i>Arapjonova Zebo Otabek qizi</i> THE IMPACT OF ACCENT AND PRONUNCIATION ON COMMUNICATION IN GLOBAL ENGLISH.....	390-394
<i>Qarshiyeva Muxarram Shuxratovna</i> THE ADAPTATION PROCESS OF TERMS BORROWED INTO UZBEK FROM RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES.....	395-399

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich</i> JAMOAVIY MEHNAT NIZOLARINI HAL ETISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	400-407
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ORQALI MUROJAATLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	408-415
<i>Shermatov Nuriddin, Jamshidbek Ibrokhimov</i> SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV ISHLAB CHIQRISH (AM) INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON HUQUQLARI HAMDA FUQAROLIK-HUQUQIY JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY MUAMMOLARI.....	416-428

<i>G'ulommamatova Parvina Akbarali qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KRIPTO-AKTIVLAR SOHASIDAGI JINOYATLARNI OLDINI OLISH VA TARTIBGA SOLISH BORASIDAGI XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	429-435
<i>Djalilov Javoxir Abdumajitovich</i> ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI MAZMUNI VA TASNIFLANISHI	436-443
<i>Normurodova Behro'za Xolmo'minovna</i> RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASHDA XALQARO TASHKILOTLARNING O'RNI.....	444-450
<i>Ismailov Bekjon Salixovich</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR MEHNAT HUQUQINI TA'MINLASHNING HUQUQIY KAFOLATLARI TAHLILI	451-456
<i>Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich</i> DAVLAT XARIDLARI VA TENDER SAVDOLARIDA RAQOBATGA QARSHI XATTI-HARAKATLARNING HUQUQIY OQIBATLARI.....	457-463
<i>Almatov Sanjar Zokirovich</i> DINIY EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	464-467
<i>Djuraev Farxod Eshboevich</i> JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USULLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI.....	468-473
<i>Sadikova Dilafruz Radjabovna</i> O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH SOHASIDA SUG'URTA MEKANIZMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI.....	474-481
<i>Сайфиддинов Аклиддин Анваржон огли</i> МЕСТНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ КЕНГАШЕЙ И ХОКИМИЯТОВ	482-488
<i>Olimov Abbosjon</i> SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARIXIY RIVOJLANISHI.....	489-494

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA HISSIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	495-500
<i>Муталипова Мавлюда Жунайдуллаевна</i> НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ СУТЬ АКСИОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА	501-506
<i>Джуманиязов Фарход Улугбекович</i> РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННЫХ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ И КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ	507-510
<i>Kuvatova Nozima Baxtiyorovna</i> TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH	511-515

<i>Xudayberdiyeva Nilufar Bozorovna</i> TABIIY FANLARNI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEKNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	516-519
<i>Pirimbetov Bxit Allabaevich</i> BO'LAJAK O'QITUVCHIDA PEDAGOGIK ARTISTIZMNING TARKIBIY QISMLARI	520-526
<i>Djalolov Furqat Fattohovich</i> TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA TO'LIQ O'ZLASHTIRISH TEKNOLOGIYASINING ROLI.....	527-531
<i>Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich, Eshmuratov Marat Tangatarovich</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES AND THE INTEGRATION OF ICT IN TEACHING FOOD PHYSIOLOGY: INNOVATIVE APPROACHES IN HIGHER EDUCATION	532-538
<i>Habibullayeva Shoirra</i> O'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOIYILLARI	539-542
<i>Abatov Jalğasbay Orınbaevich</i> TASVIRIY SAN'AT KOMPOZITSIYALARIDA RANGLARDAN FOYDALANISH USULLARI..	543-548
<i>Azzamov Yusuf Rajaboyevich</i> TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI RESURSLAR VA PLATFORMALAR: TAHLIL VA TASNIF.....	549-553
<i>Джумаева Зарина Бобохон кизи, Жаббарова Паризода Илхомжон кизи</i> МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ	554-556

Received: 20 November 2025

Accepted: 1 December 2025

Published: 15 December 2025

Article / Original Paper

THE ROLE OF MEDIA CULTURE IN SOCIOCULTURAL TRANSFORMATIONS IN THE INFORMATION SOCIETY

Kdirbaev Bakhadir Berdakhovich

Doctoral student at Nukus State Pedagogical Institute

Abstract. This article explores the philosophical and sociocultural dimensions of media culture within the context of the information society. The research examines how media culture influences social identity, communication, and cultural transformation processes in the digital age. The author analyzes theoretical frameworks proposed by M. Castells, J. Habermas, and A. Toffler, and applies them to the current realities of Uzbekistan's informational and cultural development. The study concludes that media culture plays a crucial role in shaping value orientations, public consciousness, and intercultural communication in a globalized environment.

Keywords: media culture, information society, sociocultural transformation, communication, globalization, identity, digitalization.

AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI

Kdirbaev Baxadir Berdaxovich

Nukus davlat pedagogika instituti doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada axborot jamiyatida media madaniyatning ijtimoiy-falsafiy va sotsiomadaniy jihatlarini tahlil qilinadi. Tadqiqotda media madaniyatning ijtimoiy ong, kommunikatsiya va madaniy o'zgarishlarga ta'siri o'rganilgan. Muallif M. Kastels, Y. Xabermas va E. Toffler nazariyalariga tayangan holda O'zbekiston axborot madaniyatining hozirgi rivojlanish bosqichlarini tahlil qiladi. Xulosa o'rnida media madaniyatning qadriyatlar tizimi va madaniy muloqotni shakllantirishdagi o'рни asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: media madaniyat, axborot jamiyati, sotsiomadaniy transformatsiya, kommunikatsiya, globallashuv, identitet, raqamlashtirish.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I12Y2025N42>

Kirish. Zamonaviy jamiyatda axborot oqimlarining keskin ortishi, raqamli texnologiyalarning hayotning barcha jabhalariga kirib borishi natijasida media makoni ijtimoiy taraqqiyotning asosiy omiliga aylandi. Daniel Bell, Manuel Kastels, Alvin Toffler kabi tadqiqotchilar tomonidan ishlab chiqilgan axborot jamiyati nazariyasi zamonaviy sotsiomadaniy jarayonlarni anglashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ularning fikricha, axborot va bilim yangi iqtisodiy va madaniy tizimning asosiy resursiga aylanib, jamiyatning tashkiliy tuzilishi, kommunikatsiya shakllari va madaniy me'yorlarini tubdan o'zgartirmoqda.

Media madaniyat ushbu jarayonlarning markazida turib, jamiyatning axborotga munosabati, muloqot madaniyati, qadriyatlar tizimi va identifikatsiya jarayonlarini shakllantiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Postmodernizm nazariyotchilari J. Bodriyar va J.F. Liotar mediada tasvirlar reallikni almashtirishi, simulyakrlar va giperreallik jamiyat ongiga

bevosita ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar. Bu esa media madaniyatining nafaqat axborot vositasi, balki ijtimoiy-ma'naviy jarayonlarning yaratuvchi kuchiga aylanganini ko'rsatadi.

Zamonaviy davrda ijtimoiy aloqalar yangi shakllar va vositalar bilan boyidi. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va mobil texnologiyalar odamlar o'rtasidagi aloqalarni yanada kuchaytirdi. Hozirgi kunda insonlar geografik joylashuvidan qat'iy nazar, bir-birlari bilan tezkor va samarali muloqot qilish imkoniyatiga ega. Biroq, bunday aloqalarning salbiy tomonlari ham mavjud, masalan, yolg'izlik va ruhiy muammolar ko'payishi mumkin. Odamlar haqiqiy muloqot o'rniga raqamli muhitga ko'proq qaram bo'lib qolishi, ijtimoiy aloqalar sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Raqamli platformalarning keng ommalashuvi, ijtimoiy tarmoqlar orqali kommunikatsiyaning yangi shakllarining yuzaga kelishi madaniy o'zaro ta'sir, shaxsiy va jamoaviy identitet, axloqiy me'yorlar va ijtimoiy xulq-atvorning yangicha ko'rinishlarini shakllantirmoqda. Shu ma'noda media madaniyati sotsiomadaniy transformatsiyalarning ham aks ettiruvchisi, ham katalizatori sifatida maydonga chiqadi.

O'zbekiston ham global raqamli jarayonlardan chetda qolmay, so'nggi yillarda raqamli savodxonlikni oshirish, media kompetensiyani rivojlantirish, ta'lim jarayoniga media madaniyati elementlarini joriy etish bo'yicha qator strategik tashabbuslarni amalga oshirmoqda. Bu esa media madaniyatining milliy rivojlanishdagi o'rnini chuqur tadqiq etishni yanada dolzarb qiladi.

Shu bois ushbu maqola axborot jamiyati sharoitida media madaniyatning sotsiomadaniy transformatsiyalardagi rolini nazariy jihatdan tahlil qilish, media makonining jamiyat hayotiga ko'rsatgan ta'sir mexanizmlarini aniqlash hamda uning O'zbekiston rivojlanishidagi o'rnini yoritishni maqsad qiladi.

Adabiyotlar tahlili va Tadqiqot metodologiya. Axborot jamiyati tushunchasi Daniel Bell, Manuel Kastels va Alvin Toffler kabi nazariyotchilar tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, ular postindustrial iqtisodiyotlarda bilim va axborotning ortib borayotgan rolini ta'kidlaganlar. Bell "bilimga asoslangan jamiyat" g'oyasini ilgari surgan, Kastels esa "tarmoqli jamiyat"ni axborot oqimlari orqali shakllangan global tizim sifatida tasvirlagan. Media nazariyotchilari Jan Bodriyar va Jan-Fransua Liotar esa mediada tasvirlar ijtimoiy haqiqatni "simulyakr" bilan almashtirishini va bu jarayon postmodern ongni shakllantirishini tahlil qilganlar. Ushbu g'oyalar media madaniyatini ijtimoiy-madaniy o'zgarishlarning mahsuli hamda harakatlantiruvchi kuchi sifatida anglash uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Alvin Toffler o'zining "Kelajak zarbasi" asarida axborot texnologiyalari orqali jamiyatning qanday o'zgarayotganini tushuntiradi. U sanoat jamiyati o'rniga "axborot jamiyati" kelishini ta'kidlaydi va bunda axborot eng muhim resursga aylanishini ta'kidlagan. Insonlar uning asosiy ishtirokchisiga aylanib qolishini ko'rsatib o'tgan.

Daniel Bell esa "Postindustrial jamiyat" konsepsiyasini ilgari suradi. Unga ko'ra, postindustrial jamiyatda iqtisodiyotning asosi sanoat va ishlab chiqarishdan ko'ra ko'proq axborot va xizmat ko'rsatishga aylanadi. Bu jamiyatda bilim va axborotning ahamiyati yuqori bo'lib, texnologiyalar yordamida bilimlar tarqatiladi va rivojlanadi.

Manuel Kastels o'zining "Axborot davri: iqtisodiyot, jamiyat va madaniyat" trilogiyasida esa global tarmoqlangan jamiyat konsepsiyasini ishlab chiqadi. Unga ko'ra, axborot jamiyatini yangi ijtimoiy tuzilma sifatida ko'radi va bunda axborot tarmoqlari va texnologiyalar orqali odamlar o'rtasida o'zaro bog'liqlik kuchayishini alohida ta'kidlaydi.

Media madaniyati tushunchasi madaniyatshunoslik va kommunikatsiya nazariyasiga asoslanadi. Y. Habermas fikriga ko'ra, media makoni demokratiyaning asosi bo'lgan oqilona muloqot shakllanadigan jamoat maydoniga aylanadi [4]. Media madaniyati axborot, texnologiya va madaniyatni birlashtirib, kommunikatsiyaning estetik va axloqiy o'lchovlarini aks ettiradi [5]. Axborot jamiyatida u ijtimoiy munosabatlarning tartibga soluvchisi sifatida faoliyat yuritadi, shaxslarning bilish va xulq-atvor modellarini shakllantiradi.

Ushbu maqola falsafiy va sotsiologik yondashuv asosida olib borilgan bo'lib, unda germeneytik, qiyosiy va struktur-funksional metodlar qo'llanilgan. Tadqiqot media nazariyasi, postmodern falsafasi va ijtimoiy-madaniy tadqiqotlarning konseptual tahlilini o'z ichiga oladi. Maqsad – axborot jamiyati sharoitida texnologik taraqqiyot, madaniy o'zgarish va ijtimoiy moslashuv o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashdir.

Natijalar. Media madaniyati jamiyatdagi o'zgarishlarning ham aks ettiruvchisi, ham harakatlantiruvchisi sifatida faoliyat yuritadi. U jamoaviy qadriyatlar, me'yorlar va kommunikatsiya uslublari shakllantiradi. Raqamli platformalar insonlarning haqiqat, hokimiyat va jamoa haqidagi tasavvurlarini yangicha talqin qiladi. Virtual muhitlar milliy yoki madaniy chegaralardan tashqarida yangi identifikatsiya va tegishlilik shakllarini yuzaga keltiradi. Shu ma'noda, media madaniyati shaxs va jamiyat o'rtasidagi an'anaviy munosabatni qayta shakllantirib, madaniy ifoda erkinligi va plyuralizmni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, raqamli media vositalarining keng ommalashuvi madaniy ijod jarayonini demokratlashtiradi. Ijtimoiy tarmoqlar foydalanuvchilarga mazmunni iste'mol qilish bilan birga, uni yaratish imkonini ham beradi – bu esa “prosumer madaniyati” deb ataluvchi hodisaga olib keladi. Bu jarayon ishtirokchilikni kuchaytirgan bo'lsa-da, mediada haqiqiylik, manipulyatsiya va axloqiy javobgarlik kabi masalalarni ham yuzaga keltiradi.

Liota va Bodriyar tomonidan ifodalangan postmodern falsafa, media ta'siri ostidagi jamiyatlarda “katta narrativlar”ning parchalanganligi va nisbiylikning ustuvorligini ta'kidlaydi. Belgilar va tasvirlar hukmronligi “giperreallik”ni yaratadi, bunda haqiqat va to'qima o'rtasidagi farq yo'qoladi. Shu kontekstda media madaniyati ma'no yaratiladigan va identifikatsiya shakllanadigan asosiy maydonga aylanadi. Shu sababli postmodern murakkablikni anglash uchun media savodxonligi va tanqidiy fikrlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy-madaniy o'zgarishlar texnologik modernizatsiya va globallashtirish tomonidan harakatga keltiriladi. Alvin Toffler bu jarayonni sanoat davridan postindustrial sivilizatsiyaga o'tish sifatida ta'riflagan bo'lib, unda axborot asosiy ishlab chiqarish kuchi sifatida jismoniy mehnatni almashtiradi [6]. Shu kontekstda media madaniyati o'zgarishlarning faol ishtirokchisiga aylanadi, u shaxsiy identifikatsiya, qadriyatlar va madaniy integratsiyaga ta'sir ko'rsatadi [7]. Ijtimoiy tarmoqlar kabi raqamli platformalar shaxslararo munosabatlarni qayta shakllantirib, madaniy ifoda etishning yangi shakllarini yaratadi [8].

Media madaniyatining axloqiy jihatida axborot texnologiyalaridan mas'uliyatli foydalanish, shaxsiy hayot daxlsizligi, xilma-xillik va haqiqatga hurmatni o'z ichiga oladi. Madaniy barqarorlik raqamli muhitda axloqiy me'yorlarni shakllantirishga bog'liq. Ta'lim muassasalari yosh avlod orasida media kompetensiya va raqamli axloqni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Axborot ishonchliligi va axloqiy javobgarlik haqidagi ongni shakllantirish texnologik taraqqiyotning ijtimoiy farovonlikka xizmat qilishini, begonalashuv emas, insonparvarlikni rivojlantirishini ta'minlaydi.

O'zbekistonning axborot siyosati raqamli transformatsiya va madaniy modernizatsiyaga urg'u beradi. So'nggi yillarda raqamli savodxonlik va media kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan milliy dasturlar amalga oshirildi [9]. Media ta'limi o'quv dasturlariga kiritilmoqda, bu esa mediadan foydalanishda tanqidiy va axloqiy yondashuv zarurligini aks ettiradi. Global media tendensiyalarining ta'siri milliy o'zlik va madaniy merosni saqlashga qaratilgan sa'y-harakatlar bilan muvozanatlashtiriladi.

Shuningdek, zamonaviy dunyoda xalqaro hamkorlik orqali axborot xavfsizligini ta'minlash ham muhim ahamiyat kasb etadi. Axborot xavfsizligi global masala bo'lganligi sababli, davlatlar va xalqaro tashkilotlar o'rtasida axborot almashinuvi va hamkorlikni kuchaytirish zarur. Xalqaro tashkilotlar tomonidan qabul qilingan standartlar va protokollarga rioya qilishning, axborot xavfsizligini ta'minlashda raqamli savodxonlikda, axborot tarqatish jarayonlarini nazorat qilishda roli katta. Bu yondashuvlar orqali axborot xavfsizligini ta'minlash va jamiyatda ishonchli axborot oqimini yo'lga qo'yish mumkin.

Ikkinchidan, hozirgi kunga kelib ijtimoiy media, o'zining keng qamrovli va tezkor axborot tarqatish imkoniyatlari bilan, jamoatchilik fikrini shakllantirishda kuchli vositaga aylandi. Ijtimoiy media platformalari, masalan, Facebook, Twitter, Instagram va boshqa platformalar, axborotni keng auditoriyaga tezkor etkazish va muhokama qilish imkonini beradi. Bu jarayonda inson omilining roli katta bo'lib, har bir foydalanuvchi, blogger yoki jurnalist tarqatayotgan axborotning sifati va mazmuni jamoatchilik fikrini shakllantiradi.

Ijtimoiy media platformalarida tarqatilgan axborotning sifati va ishonchliligi jamoatchilik fikriga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Insonlar o'z fikrlarini bildirish, yangiliklarni ulashish va muhokama qilish orqali ijtimoiy tarmoqlarda faol ishtirok etadi va shu bilan birga, noto'g'ri yoki yolg'on axborotlarning tez tarqalishi ham jarayondagi asosiy muammoni yuzaga keltirmoqda. Bu esa jamoatchilik fikrining noto'g'ri shakllanishiga, ijtimoiy beqarorlik va ishonchsizlikka olib kelishi mumkin. Yuqorida ta'kidlangan muammo yuzasidan yangi yondashuvlar ishlab chiqilishi zarur va buning uchun quyidagi takliflar ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Biz esa dissertatsiya ishida quyidagilarni tavsiya etamiz. Eng muhim yondashuvlardan biri – bu ijtimoiy media monitoringi va analitik vositalardan foydalanishdir. Ijtimoiy media monitoringi orqali davlat va xususiy tashkilotlar jamiyatdagi kayfiyat va fikrlarni real vaqtda kuzatish va bu orqali ular jamoatchilik fikriga ta'sir ko'rsatadigan muhim masalalarni aniqlab, kerakli choralarni ko'rishlari mumkin. Misol uchun, saylov kampaniyalari davomida ijtimoiy media monitoringi orqali saylovchilarning fikrlari va kayfiyatlari kuzatilib, saylov strategiyalari moslashtirilishi mumkin.

Ikkinchi yondashuv esa, analitik vositalar yordamida katta hajmdagi axborotlarni tahlil qilish va ularning tendensiyalarini aniqlash mumkin. Bu vositalar ijtimoiy media platformalarida tarqatilgan axborotning qanchalik keng tarqalganligi, foydalanuvchilarning munosabati va fikrlari haqida batafsil ma'lumot beradi. Davlat va jamiyat muhim qarorlarni qabul qilishda real va aniq ma'lumotlarga tayanishi uchun bu vositalardan keng foydalanishlari lozim.

Shu bilan birga, ijtimoiy media platformalari orqali noto'g'ri axborot tarqalishining oldini olish uchun maxsus algoritmlar va nazorat tizimlarini joriy etish zarur va bu tizimlar yordamida yolg'on axborotlarni aniqlash va ularni tarqatishning oldini olish mumkin. Masalan, Facebook va Twitter kabi platformalar maxsus algoritmlar yordamida yolg'on axborotlarni

aniqlab, ularni o'chirish yoki foydalanuvchilarni ogohlantirish tizimlarini joriy etgan. Shu kabi yondashuvlar orqali ijtimoiy media platformalarida ishonchli axborot oqimini ta'minlash mumkin.

Uchinchidan, hozirda media savodxonligi zamonaviy jamiyatlar uchun muhim va zaruriy yondashuv sifatida qaralmoqda. Global axborot oqimining tezlashishi, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy media platformalarining keng tarqalishi shu o'rinda axborotning sifatini baholash va to'g'ri tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish zaruratini keltirib chiqarmoqda. Media savodxonligi insonlarga media makonida axborotlarni to'g'ri qabul qilish, tahlil qilish va foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Buning uchun esa, ta'lim tizimida media savodxonligi darslarini joriy etish va keng targ'ib qilish zarur. Bu darslar o'quvchilarga axborotni tahlil qilish, ishonchligini baholash va yolg'on axborotni aniqlash ko'nikmalarini o'rgatadi va bu orqali yoshlar va o'quvchilar media makonida to'g'ri qaror qabul qilishlari, axborotning manbalarini baholashlari va ularning ishonchligini tekshirishlari mumkin.

Xulosa. Media madaniyati axborot jamiyatining ma'naviy va intellektual manzarasini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. U texnologiya va madaniyat o'rtasidagi ko'priq bo'lib xizmat qiladi, yangi kommunikativ axloqni shakllantiradi va global tushunishni rivojlantiradi. O'zbekiston uchun media madaniyatini mustahkamlash barqaror modernizatsiya, fuqarolik faolligi va madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishning muhim omilidir. Media madaniyati axborot jamiyatida ijtimoiy-madaniy o'zgarishlarning aks-sadosi va harakatlantiruvchi kuchi sifatida xizmat qiladi. U insonlarning haqiqatni idrok etishi, o'zaro muloqot qilishi va madaniy o'zligini belgilashiga ta'sir ko'rsatadi. Globallashtirish va raqamlashtirish sharoitida media madaniyati ijtimoiy birlashuv va madaniy muloqotni ta'minlovchi muhim omilga aylanadi. Shu bois tanqidiy va axloqiy media ongini rivojlantirish ta'lim, boshqaruv va madaniyat sohalari uchun strategik vazifadir.

Xususan, bugungi kunda zamonaviy oliy ta'limning vazifasi – bitiruvchi talabalarga ommaviy axborot vositalarining ishlashi, ularning mazmunini to'g'ri baholash qobiliyati, o'sib borayotgan axborot oqimlaridan eng muhimlarini mustaqil ravishda tanlash qobiliyatiga yordam berish, ma'lumotni qayta ishlash va undan maqsadli foydalanish, shuningdek zararli bo'lishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni «filtrlash» dan iborat.

Jamiyatni axborotlashtirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri shaxsning axborot madaniyatini shakllantirishdan iboratdir. Bu ijtimoiy masala hisoblanadi.

Media savodxonlik deyarli butun dunyo ta'lim tizimida eng asosiy kompetensiyalardan biri deb tan olinmoqda.

Tajribalar shuni ko'rsatadiki, mediakompetentlik tushunchasi ostida yotadigan bir necha atamalar, jumladan, media madaniyat, mediatarg'ibot, mediata'lim, media axborot, kompyuter madaniyati, mediasavodxonlik kabi atamalari umumiy ma'noda axborot madaniyatini shakllanishi va rivojlanishining muhim tarkibiy qismlari hisoblanadi.

Axborot madaniyati fenomeni axborotlashtirish asriga o'tishning universal ijtimoiy muhim kategoriyasi sifatida xizmat qiladi. Texnika va texnologiyaning rivojlanishi, axborotlashgan jamiyatning shakllanishi, o'z navbatida, jamiyatning axborot madaniyatiga ega bo'lishi – bu har bir insonning o'zligini anglashida, sotsiumdagi o'rni va vazifasini bilishida katta ahamiyatga egadir.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Castells M. The Rise of the Network Society. Oxford: Blackwell, 2000.
2. Habermas J. The Structural Transformation of the Public Sphere. MIT Press, 1991.
3. Toffler A. The Third Wave. New York: Bantam Books, 1980.
4. McLuhan M. Understanding Media: The Extensions of Man. New York: McGraw-Hill, 1964.
5. Baudrillard J. Simulacra and Simulation. University of Michigan Press, 1994.
6. Inglehart R. Modernization and Postmodernization. Princeton University Press, 1997.
7. Jenkins H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. NYU Press, 2006.
8. Webster F. Theories of the Information Society. Routledge, 2014.
9. UNESCO. Media and Information Literacy: Policy and Strategy Guidelines. Paris, 2011.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).